

Tefekkürün faziletleri

İsmail Bey: “Âyet, Hadis ve Risale-i Nur’a göre tefekkürün önemi nedir?”

ANLAM OLARAK TEFEKKÜR

Tefekkür, Arapça’da f-k-r kökünden gelen bir kelimedir. Lügatte derinliğine düşünmek, inceden inceye fikretmek, akıl erdirmek, fikir yürütmek, fikir üretmek, olayların hikmetini kavramak için çaba sarf etmek manalarına gelir.

Istılâhta ise tefekkür, ilmin elde ettiği sonuçlardan iman esaslarını takviye edecek deliller bulmak demektir.

İnsan tefekkür edince Allah’ın varlığına, birliğine, kudretine, azametine, kibriyasına, celâline ve sair sıfatlarına başta olmak üzere; meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe ve kadere tahkiki imana ulaşır.

İmanın kemâle ermesinin yolu tefekkürden geçer. Hiç şüphesiz imanı kemâle erdiren tefekkür önemli bir düşünce disiplini ve önemli bir ibadettir; imanı arttıran önemli bir fikir eylemidir.

TEFEKKÜRÜ EMREDEN BAZI ÂYETLER

İşte bazı âyetler:

“Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah’ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde tefekkür ederler. “Rabbimiz! Bunu boş yere yaratmadın, seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateş azabından koru” derler.”¹

“O, yeri yayıp döşeyen, orada dağlar, nehirler meydana getiren, orada her türlü meyveden (erkekli-dişili) iki eş yaratandır. O, geceyi gündüze bürüyor. Şüphesiz bunlarda, fikir yürüten bir kavim için (Allah’ın varlığını gösteren) deliller vardır.”²

“Allah o su ile size; ekin, zeytin, hurma ağaçları, üzümler ve her türlü meyvelerden bitirir. Elbette bunda tefekkür sahibi bir kavim için bir ibret vardır.”³

“Sonra meyvelerin hepsinden ye de Rabbinin sana kolaylaştırdığı (yaylım) yollarına gir.” Onların karınlarından çeşitli renklerde bal çıkar. Onda insanlar için şifa vardır. Şüphesiz bunda tefekkür eden bir (toplum) için bir ibret vardır.”⁴

Resulullah (asm) buyurdu ki: “Rabbim bana dokuz şey emretti: 1- Gizli halde de aleni halde de Allah’tan korkmamı. 2- Öfkemde de, memnuniyetimde de adaletli olmamı. 3- Fakirlikte de zenginlikte de iktisad etmemi. 4-Benden uzaklaşana da sıla-ı rahm yapmamı. 5- Beni mahrum edene de vermeme ve bana zulmeden de affetmemi. 6- Susma halimin tefekkür olmasını. 7- Konuşma halimin zikir olmasını. 8- Bakışımın ibret olmasını. 9- İyi, doğru ve güzel olanı emretmemi.”5

RİSALE-İ NUR’DA TEFEKKÜR

Risale-i Nur, baştan sona bütün satırlarında tefekkürü ibadet haline getirmiş; “Bir saat tefekkür, bir sene ibadetten hayırlıdır.”6 Hadisinin feyiz ve bereketine mazhar olmuş bir tefekkür ummanıdır.

Birinci Söz’de Allah’ın, verdiği kıymettar nimetlere karşı bizden üç şey istediğini vurgulayan Bediüzzaman, bu üç şeyin: “Zikir, Fikir ve Şükür” olduğunu hatırlatıyor. Fikrin tanımını Bediüzzaman şöyle yapıyor: “Bu kıymettar hârika-i san’at olan nimetler Ehad, Samed’in mu’cize-i kudreti ve hediye-i rahmeti olduğunu düşünmek ve derk etmek fikirdir.”7

Bediüzzaman, Risalelerdeki bütün tefekkürlerin Kur’ân’ın feyzi olduğunu8; bu çerçevede, başta Âyetü’l-Kübra9 olmak üzere Risale-i Nur’da bir sene ibadet sevabı kazandıran bir tefekkür sırrı bulunduğunu10; Eski Said’in Yeni Said’e tefekkür mesleği ile döndüğünü ve her bir Risalede bu mesleğin süreklilik kazandığını11; bir saat tefekkür sırrının külli bir ibadet hükmünde bulunduğunu12 ifade ediyor.

Bediüzzaman fikirsizliği ise şöyle kınıyor: “Bir padişahın kıymettar bir hediyesini sana getiren bir miskin adamın ayağını öpüp hediye sahibini tanımamak ne derece belâhet ise, öyle de, zâhirî mün’imleri medih ve muhabbet edip Mün’im-i Hakikîyi unutmak, ondan bin derece daha belâhettir.”13

Dipnotlar:

1- Al-i İmran Sûresi: 191., 2- Rad Sûresi: 3.

3- Nahl Sûresi: 11., 4- Nahl Sûresi: 69.

5- Kütüb-i Sitte, Cilt: 16, s.1, No: 3. (5838).

6- el-Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 1:310; Gazâlî, İhyâu Ulûmi’d-Dîn, 4:409 (Kitabu’t-Tefekkür); el-Heysemî.

7- Sözler, s. 13., 8- Lem’alar, S. 283.

9- Emirdağ Lâhikası., S. 54, 78.

10- Kastamonu Lâhikası, s. 29; Sikke-i Tasdik-i Gaybi, s. 31; Tarihçe-i Hayat, s. 249

11- Kastamonu Lâhikası, s.. 176.

12- Kastamonu Lâhikası, s. 179., 13- Sözler, s. 13.